

HEEMKUNDIGE KRING

“Norbert de Vrijter” Lille vzw

België – Belgique
P.B.
2275 Lille
BC 6717

Driemaandelijks contactblad

Vierentwintigste jaargang nr. 93,
augustus 2006

Afgiftekantoor: 2275 Lille

Verantwoordelijke uitgever:
Heemkundige Kring “Norbert de Vrijter” vzw
p.a. Rosette Dillen, Moereind 22, 2275 Lille
Bankrek.: 979-0878854-39

In dit nummer

- ❖ Verslag namiddaguitstap naar Geel
- ❖ Wandelingen rond sagen en legenden
- ❖ Meester Frans Van Glabbeek overleden
- ❖ Namiddaguitstap naar Turnhout
- ❖ Laatste restanten van brouwerij “De Croon” kregen opnieuw licht
- ❖ Heemkundige uitstap naar Oudenaarde
- ❖ Diversen

Activiteiten

- ❖ **Zaterdag 17 juni:** namiddaguitstap Geel
- ❖ **Zaterdag 2 september:** Heemkundige uitstap naar Oudenaarde
- ❖ **Vrijdag 15 september:** Lezing Rik Torfs “Toekomst van de Kerk in Vlaanderen”
- ❖ **Zaterdag 18 november:** namiddaguitstap Torens in Turnhout

Bestuur

Voorzitter : Rosette Dillen, Moereind 22, Wechelderzande. 03/312.49.03.
Ondervoorzitter : Walter Driesen, Ter Varenstraat 28, 2640 Mortsel. 03/8884412.
Secretaris : Louis Bertels, Valvekenstraat 20, Lille. 014/88.39.09
Penningmeester : Jos Willems, Heiend 7, Lille. 014/88.02.66.
Bibliothecaris : Vic Van Duppen, Middelveld 27, Gierle. 014/55.51.57.
Bestuursleden : Wim Peeters, Kloosterstraat 26, Gierle. 014/55.33.55.
Jules Van Olmen, Vlimmersebaan 58, Wechelderzande. 03/312.07.80.
Jos Geysen, Zagerijstraat 35, Lille. 014/88.10.79.
Alex Vercammen, Boskapelstraat 98, Lille. 014/882375

Vragen over onze werking? Contacteer ons !

E-mailadres: louis.bertels@skynet.be

Informatie Heemkundige Kring

De Heemkundige Kring "Norbert de Vrijter" vzw is op 1 maart 1983 opgericht en heeft tot doel zich toe te leggen op het bewaren, bestuderen, verzamelen, bekendmaken en het doen waarderen van het heem, de oudheidkunde, de geschiedenis en de volkskunde van de deelgemeenten Gierle, Lille, Poederlee en Wechelderzande.

Het lidgeld bedraagt **13 euro** per jaar. Hiervoor ontvangt u de 4 contactbladen en het jaarboek waarvoor u in het begin van het werkjaar intekent.

U bent ook steeds welkom in ons heemhuis "De Vrijter", Rechtestraat 7, 2275 Lille.

Elke 3de dinsdag van de maand staan de deuren open van 19.30u tot 22u. Wij helpen u graag verder. In juli en augustus is het heemhuis gesloten.

De uitgever heeft er naar gestreefd auteursrechten op de illustraties te regelen volgens wettelijke bepalingen. Diegene die meent zekere rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht zich alsnog tot de uitgever te wenden.

Alles uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook mits vermelding van de naam van de auteur en de jaargang van de Heemkundige Kring "Norbert de Vrijter".

JAARPROGRAMMA 2006

Zaterdag 2 september: Heemkundige uitstap naar Oudenaarde

Zaterdag 18 november: namiddaguitstap Torens in Turnhout.

Dinsdag 07 november: cursus: Interpretatie archiefteksten

Dinsdag 14 november: cursus: Interpretatie archiefteksten.

Dinsdag 28 november: cursus: Interpretatie archiefteksten.

Dinsdag 13 december: cursus: Interpretatie archiefteksten.

Verlag namiddaguitstap naar Geel **zaterdag 17 juni 2006**

Het eerste doel van deze uitstap naar Geel is de Sint-Dimpnakerk, gebouwd tussen 1340 en 1570. Na een algemene inleiding buiten gaan we de kerk binnen via het noordportaal, het oudste gedeelte van het gebouw. Louis Laenen, onze gids, beperkt zich niet tot het spuien van data en namen, maar slaagt erin om de namen en de data samen te brengen in een verhaal waarin mensen de hoofdrol spelen.

De kerk is voornamelijk Demergotiek. Kenmerkend hiervoor zijn het gebruik van ijzerzandsteen en zuilen die zonder overgang uitlopen in de kruisgewelven. Het koor is Brabantse hooggotiek. Er is ook veel baksteen gebruikt (o.a. voor de toren). Het is Oevelse baksteen die ter plaatse gebakken werd. Wat uiteraard veel goedkoper was dan zandsteen van veel verder te moeten aanvoeren.

In de kerk vestigt de gids onze aandacht op een middeleeuwse muurschildering die het laatste oordeel voorstelt en eeuwenlang onder een bepleistering heeft gezeten tot de tweede helft van de 19de eeuw. De schildering paste namelijk niet in de renaissance-idee werd toen maar overpleisterd.

Een van de bekendste kunstwerken in de kerk is het Sint-Dimpnaretabel dat het verhaal van Sint-Dimpna vertelt. Minstens even waardevol echter is een Brussels retabel uit het einde van de 15de eeuw met 118 gepolychromeerde beeldjes.

De laatste halte in de kerk is het praalgraf van Jan III de Mérode, raadsman van keizer Karel, en zijn vrouw Anna van Gistel. Het graf werd getekend door Cornelis Floris de Vriendt (die we ook terugvinden bij het oude raadhuis van Keulen en het stadhuis van Antwerpen) en gebouwd in witte, zwarte, donkergroene en bruine marmer.

Het tweede doel voor deze namiddag is het Gasthuismuseum, gelegen aan de overzijde van de straat. Het museum heeft juist een grondige renovatiebeurt achter de rug en het werd terug geopend in september 2005. Het museum is gevestigd in het voormalige klooster en gasthuis van de zusters augustinessen. Aan de hand van originele voorwerpen in hun authentieke omgeving wordt de bezoeker een beeld geschetst van de ziekenverzorging door de eeuwen heen.

De ruimten in het ambachtshuis zijn nog bijna intact bewaard gebleven (keuken, bakkerij, slachterij, washuis) en de meeste voorwerpen zijn nog in originele staat. Onder hetzelfde dak bevindt zich ook het eigenlijke klooster.

Daarna begint de rondgang door het 'gasthuis'. De oudste ziekenzaal dateert uit de tweede helft van de 15de eeuw. Een schilderij uit 1680 toont ons hoe deze ruimte er toen moet hebben uitgezien. Ziekenzorg blijkt destijds bestaan te hebben uit degelijk eten verschaffen, hygiëne (voeten wassen en ontluizen) en bidden voor de zieken. Zo stond er bijvoorbeeld op het schilderij wel een priester afgebeeld, maar geen dokter...

De volgende zalen brengen ons meer en meer naar de tegenwoordige tijd. Onderweg komen we o.a. de voorloper van de ambulance tegen. We prijzen ons gelukkig dat we gewacht hebben tot de 20ste eeuw om geboren te worden...

In de gebouwen van de voormalige kloosterschuur heeft men een taverne ingericht. Ideaal om nog even na te praten bij een fris glas.

We kijken al uit naar 18 november en naar Turnhout.

Alex Vercammen

Wandelingen rond sagen en legenden

Wandelingen langs de “Sagen en Legendes langs de Haarlebeek” te Lille in een nieuw kleedje!

Sinds 1983 gingen vele Kempenaars op ‘heksenwandeling’ door de Lilse Bergen en genoten er van de verhalen en de gebakken haring. Na 23 jaar kwam er sleet op het procédé en de belangstelling nam af. De Heemkundige Kring Norbert de Vrijter vzw laat deze traditie niet graag teloorgaan en zette zich daarom in om deze wandelingen in een nieuw kleedje te steken. Nieuwe verhalen, authentiek en levensecht, werden uit de onderzoeksbronnen gedistilleerd. De voor- en na-animatie werden verbeterd en afstand en prijs aangepast.

De Heemkundige Kring en haar ‘heksenmeesters’ zijn dan ook blij hun vernieuwde wandeling te kunnen voorstellen.

De “**Wandeling langs de Sagen en Legendes van de Haarlebeek**” wordt u aangeboden gedurende een twee uur durende wandeling door de Lilse Bergen met nieuwe verhalen en performances in beperkte groepen. Voor en na de wandeling wordt er voor animatie gezorgd en ze wordt besloten met een stevig bord erwtensoep. Daarna is het nagenieten op de tonen van de trekzak van Jef Wils. De ideale gelegenheid voor een avondje ‘anders-uit’!

Op de **vrijdagen 6 en 13 oktober 2006** kan u het meemaken aan de prijs van 8 euro.

Het vertrekpunt aan de ingang van de Lilse Bergen wordt u bij de inschrijving meegedeeld.

Inschrijven kan (liefst zo spoedig mogelijk, want de plaatsen zijn beperkt) bij:

Jos Willems: tel. 014 880266
e-mail: alice@euphonymet.be

10de JAARGETIJD HEKSENBOOM

OP ZONDAG 27 AUGUSTUS 2005

VANAF 11.30 UUR

AAN DE VOET VAN DE ROLLEKENSBRUG (E-34)

ATTRACTIES: MANDENVLECHTERS, VLEGELDORSEN, DORSEN MET PINMOLEN,
MESSEN EN SCHAREN SLIJPEN
LANGSKOMEN SCHAKEL-ZUID

WIE LUST NOG EEN HARING, VARKENSPOTEN OP
GROOTMOEDERSWIJZE!

Open Monumentendag

De Heemkundige Kring 'Norbert de Vrijter' doet mee aan 'Open Monumentendag 2006'

De open monumentendag van zondag 10 september staat in het teken van 'Import-Export'.

De 'Heemkundige Kring' heeft dit thema aangegrepen om de geschiedenis, voornamelijk aan de hand van verschillende officiële registers, van reeds lang gekende of verdwenen families uit onze gemeenten te belichten.

Wij stellen op die dag graag ons Heemhuis in de Rechtestraat te Lille open van 13 tot 17 uur om, samen met de bezoekers van binnen of buiten de gemeente, de evolutie van geïmporteerde en geëxporteerde gezinnen uit Lille, Gierle, Poederlee en Wechelderzande te bestuderen en te onderzoeken.

Mensen die het heemhuis zelf graag eens bekijken, met o.a. de gerestaureerde raadzaal en den bak” van het voormalige politiekantoor, zijn natuurlijk ook welkom.

Meester Frans Van Glabbeek overleden

Op 25 juni is meester Van Glabbeek, bijna negentig jaar oud, overleden.

Hij werd geboren in Lille op 19 september 1917 als tweede jongste in een gezin van acht kinderen. Zijn vader was herbergier-koperslager en daaraan had hij zijn bijnaam “meesterkoperen” aan te danken.

Frans behaalde zijn diploma als onderwijzer in Brussel in 1937.

In 1939 werd hij tijdens de mobilisatie opgeroepen en in mei 1940 krijgsgevangen genomen waarna hij 11 maanden in Duitsland zal blijven.

Na de oorlog is hij gehuwd met Maria Van Gansen uit Vorselaar en kregen ze 2 kinderen, Hervé en Denise.

Meester van Glabbeek bouwde een indrukwekkende schoolloopbaan uit en was de laatste negen jaar, tot aan zijn pensioen in 1982, schoolhoofd van de gemeentelijke lagere school in Lille.

Hij was ook medestichter van de onze Heemkundige Kring.

Als heemkundige kring zullen wij een uitgebreid 'In Memoriam' plaatsen in ons jaarboek van 2007.

Wie bieden onze oprechte deelneming aan de familieleden.

Namiddaguitstap naar Turnhout op zaterdag, 18 november 2006

Wie houdt van vergezichten en/of van religieuze kunst komt tijdens deze namiddag zonder twijfel aan zijn trekken. Speciaal voor onze kring heeft de Turnhoutse Stadsgidsenvereniging een wandeling uitgetekend die ons zal leiden naar twee torens en een van de ongekende bidhuizen die Turnhout rijk is.

Tijdens ons bezoek aan de Sint-Pieterskerk op de Markt zullen we, buiten de toren (met o.a. de beiaard), ook beeldhouwwerken kunnen bewonderen van Walter Pompe, Bauerscheit en een triptiek uit de 16de eeuw, schilderijen van David Teniers en Theodoor Boeyermans, en als blikvanger de indrukwekkende preekstoel die gemaakt werd door de Turnhoutse beeldhouwers Peeters-Divoort.

Zeer uitzonderlijk zijn we erin geslaagd om ook toegang te krijgen tot de toren van de Heilig Hartkerk. Dit maakt deze wandeling tot een unieke belevenis. Van hieruit heb je een mooi panorama over Turnhout.

Tussen het bezoek aan de twee kerken maken we een ommetje langs de Kapel O.L.Vrouw van Bijstand in de Herentalsstraat, een van die onbekende bidhuizen in Turnhout.

Zoals steeds komen we bijeen aan het Heemhuis om 13.00 uur. Je kan uiteraard ook rechtstreeks naar Turnhout rijden. De wandeling start aan 't Steentje (VVV Turnhout) op de Grote Markt. Daar het zoeken van een parkeerplaats nogal tijdrovend kan zijn, zal de wandeling starten om 14.00 uur. Er zijn geen bijkomende kosten voorzien.

Tot dan!

Alex Vercammen

Heemkundige Kring haalt de krant

In de Gazet Van Antwerpen van 12 april 2006 verscheen er een artikel over Benedikt Sas. Benedikt Sas heeft in ons contactblad van november 2005 een bijdrage geschreven over "DNA-onderzoek en de herkomst van de familie Sas uit de Kempen".

Blijkbaar is dit ter ore gekomen van de Gazet van Antwerpen en vonden ze het de moeite om er een hele bladzijde aan te wijden. Het artikel heeft zelfs een staartje gekregen en Benedikt heeft hierover een interview voor de radio mogen geven.

Voor ons als Heemkundige Kring is dit een positieve erkenning dat we toch met degelijk wetenschappelijk werk bezig zijn.

Schenkeningen

Van onderstaande personen mochten we volgende schenkingen ontvangen:

Wij danken deze schenkers voor hun bijdrage aan de Heemkundige Kring.

- W.z.c. Lindelo: schenking van religieuze boeken en diverse plattegronden van gebouwen.
- Van Bonny Vloemans uit Poederlee hebben we 2 ingelijste oude dorpsgezichten van Poederlee gekregen.

Al deze schenkingen worden door de Heemkundige Kring met zorg bewaard en kunnen bekeken worden in het heemhuis.

Laatste restanten van de brouwerij “De Croon” kregen opnieuw licht

Walter van den Branden, lic. hist., heeft reeds de brouwerijgeschiedenis van “De Croon” uitgepluisd en neergeschreven in het jaarboek van 1984, pagina’s 101-122.

Uit zijn artikel kwamen we te weten dat de laatste brouwer van “De Croon” Aloys Van Hemel was. Wereldoorlog I was voor Aloys en ware ramp, omdat de Duitse bezetter de koperen brouwketels opeiste.

Het brouwen was in Lille gedaan.

De laatste jaren van zijn leven maakte Aloys nog deel uit van het gemeentebestuur van Lille en nam zelfs het ambt van waarnemend burgemeester waar in 1928-1929.

Vier eeuwen lang heeft men hier het “Lilse Bier”, een dubbele gersten en het lichte “Seefbier” (tafelbier) gebrouwen.

Omstreeks 1932 werd de aloude herberg “De Croon” afgebroken door de familie Van Hemel om plaats te maken voor een woning.

Het eigenlijke brouwershuis viel waarschijnlijk ook onder de sloophamer, omdat het op de binnenkoer stond. Later werd de woning door Albert Van Hemel-Leus, gemeentesecretaris, bewoond.

In de herfst van 2003 moesten het woonhuis van de secretaris en de tuin wijken voor een appartementsblok, dat de naam “Residentie ‘De Croon’” zou krijgen.

Tijdens het graven zijn twee bestuursleden van de heemkundige kring, Jos Geysen en Jos Willems, een kijkje gaan nemen. Er werden oude funderingen en de waterput van de Croon-brouwerij blootgelegd.

Rond de drie meter diepe waterput, die gedicht was met een betonnen plaat, werden allerlei soorten stukgeslagen bierflesjes gevonden.

Verscheidene stukken droegen de naam van de laatste brouwer “A. Van Hemel, brouwer, St. Pieter Lille” met een kroon in reliëf of gegraveerd erop. Bij het reconstrueren van de scherven werden drie flesjesoorten samengesteld nl. lichtgroen glas waar de naam van de brouwer zonder kroon maar wel “brouwer” en de plaatsnaam opgegraveerd waren en een donkerbruin flesje waarop geen aanduiding werd gevonden. Alle beugelflesjes hadden een inhoud van 33 cl en werden gedicht met een porseleinen stop, die op de hals met een rubberen ring ertussen gedrukt werden.

Het is wel jammer dat de naam “De Croon” niet op het appartementsgebouw voorkomt.

Daarmee verdwijnt de aloude ‘Croon’geschiedenis uit het Lilse beeld.

Jos Willems

Foto 1: Situatieplan waterput van de brouwerij “De Croon”.

Foto 2: Doorsnede van de waterput van de brouwerij “De Croon”.

Foto 3: Doorsnede van de twee groene flesjes met hun aanduidingen.

Foto 4: Een foto van rond 1910. Rechts de witte gevel van de herberg “De Croon”.

Foto 5: Deze foto werd genomen in 1980. Rechts het woonhuis van de gemeentesecretaris Van Hemel met links de winkel en rechts de tuin achter de betonnen afsluiting.

Foto 6: Een foto van 2006 van het appartementsgebouw.

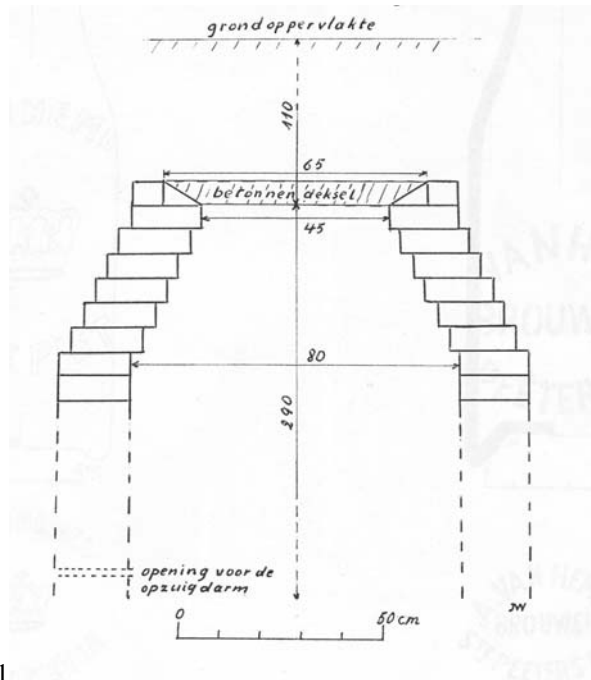

Foto 1

Foto 2

Foto 3

Foto 4

Foto 5

Foto 6

Lezing op 15 september met als spreker: Rik Torfs

De Heemkundige Kring nodigt in samenwerking met de “Cultuurraad” op 15 september om 20.00 in de cafetaria van het W.z.c. Lindelo, Lindelstraat nr. 10 te Lille, hoogleraar Rik Torfs (KU Leuven) uit als spreker.

Hoogleraar Rik Torfs (KU Leuven) is een geëngageerd persoon en een internationaal erkende autoriteit op het gebied van kerkelijk recht. De expertise en gevoel voor ironie maken van hem een veel gevraagde tv-figuur. Zo wordt hij vaak door Coninx & Van Wijck (Canvas) uitgenodigd omwille van zijn “wijze en provocerende praat”, zoals Alain Coninx het omschrijft.

Zijn loopbaan is indrukwekkend. Na het behalen van zijn licentiaat Rechten (1979) en licentiaat notariaat (1980) werd hij in 1981 licentiaat kerkelijk recht en in 1987 doctor in het kerkelijk recht te Leuven. Hij is gastprofessor aan diverse buitenlandse universiteiten en is tevens columnist in De Standaard en schreef meer dan tweehonderd publicaties.

Rik Torfs zou het graag willen hebben over: **“Hoe het verder gaat met de Kerk in Vlaanderen.”** Waar dit gesprek ons naartoe zal brengen, is zelfs voor ons als organisatoren een vraag. Wilt u het weten en niet later van horen zeggen hebben, kom dan maar op de afgesproken tijd naar bovenstaande locatie.

Ambiance is in ieder geval verzekerd!

OPROEP!

Voor onze uitgave over het onderwijs in Poederlee en de ermee gepaard gaande tentoonstelling doen wij een oproep aan onze leden. Wij zoeken namelijk nog : **MERKLAPPEN**, U weet wel, die mooie doekjes, meestal in kruisjessteek waar naast bloemen ook het alfabet is geborduurd.

SCHOONSCHRIFT schrijfboekjes, **KLASFOTO**'s van Poederleese klassen tot 1984.

Hebt U deze nog en wil U ze voor een beperkte periode uitlenen, neem dan contact op met Walter Driesen 03 8884412 of 0476 342542

Heemkundige uitstap naar Oudenaarde op zaterdag 2 september 2006

07.30 Vertrek aan het Heemhuis

09.00 Verwelkoming met koffie en versnapering

10.00 Bezoek aan **het stadhuis** (onder leiding van stadsgidsen)

Het laat-gotische stadhuis is opgericht tussen 1525 en 1536 door de Brusselse architect Hendrik van Pede. Centraal staat de belfortoren. De kroon op de toren en de vergulde adelaars symboliseren het wereldrijk van 'keizer Karel'. Op de kroon prijkt 'Hanske de Krijger', een 16de-eeuwse stadswacht.

Het stadhuis is niet alleen een architecturaal pareltje want ook het interieur en de erin tentoongestelde verzameling zijn erg boeiend.

12.30 **Lunch** in hotel 'Cesar'

Verse dagsoep met brood en boter

Rundscarbonade met Oudenaards bruin bier en kroketjes

Adriaan Brouwergebak met koffie

Gastronomie behoort ook bij het reizen en daarom kozen wij voor een typisch streekmenu.

13.30 Bezoek aan de **Pamele-wijk** (onder leiding van stadsgidsen)

Pamele, aan de andere oever van de Schelde, behoorde vroeger niet tot Oudenaarde maar was een zelfstandig graafschap. Vooral de O.L.V.-kerk in Scheldegotiek en met prachtige glasramen versierd, zal iedereen verwonderd doen opkijken. De verhalen er rond zullen eenieder blij verrassen.

16.00 Bezoek aan het **Centrum 'Ronde van Vlaanderen'**

Op een virtuele manier de Ronde van Vlaanderen rijden, opgaan in de massa supporters, de kasseien van de Koppenberg voelen, ... het kan hier allemaal in dit centrum. U ontmoet er Merckx, Boonen, Museeuw en vele anderen en beleeft met hen hun triomfen. Of... u kan er rustig een filmpje bekijken bij een verfrissend glaasje.

18.30 **Broodbuffet** in het Molenhuis

Waarna we voldaan huiswaarts keren.

Inschrijven kan bij Jozef Willems, Heiend 7, Lille

014 880266

Deelname in de onkosten: leden: 45 euro

Niet-leden: 58 euro

Walter Driesen